

Stanovisko školitele k disertační práci

Tomáše Zuščáka JAN SOBOTKA – INSPIRACE PO STO LETECH

V české matematické veřejnosti je spjato jméno *Jana Sobotky* především s jeho klasickým dílem *Deskriptivní geometrie promítání paralelního* z roku 1906, méně již je známá jeho rozsáhlá třídílná monografie *Diferenciální geometrie* z let 1909 – 1914 a prakticky neznámé zůstává jeho košaté časopisecké dílo, tématicky značně různorodé a časově rozprostřené v období 1887 – 1930.

Tomáš Zuščák stál před nelehkým úkolem: *Jak pojmut práci o Sobotkově díle?* Rozsah a tématická různorodost Sobotkových publikací prakticky vylučovala možnost komplexního hodnocení celého díla Jana Sobotky; jen podrobný popis výsledků, které Sobotka odvodil, by značně přesáhl rozsah disertace. Navíc ovšem tyto výsledky, ač mnohdy velmi zajímavé, neovlivnily patrně další vývoj matematiky.

Doktorand si tedy položil otázku o smyslu historického bádání v matematice pro matematiku a didaktiku matematiky na straně jedné a smysl historických studií pro něho osobně. Správně zdůrazňuje, v souladu s ideou *Dušana Třeštíka*, že dějiny jsou *přítomny v nás, v tom jak myslíme, co považujeme za důležité a správné a co ne*. Z vymezení smyslu historického bádání v matematice (s. 3), které pokládám i já za správné, dochází k formulaci základní otázky práce: *V čem může být dílo J. Sobotky dnes inspirativní?*

Výsledek disertace je podle mého názoru pregnantně formulován v závěru práce (s. 192 – 3). Tyto závěry jsou subjektivní povahy, nemohou snad ani být jiné vzhledem k formulaci otázky. Podle mého názoru je však poučení ze Sobotkova díla zdůvodněné a jsem přesvědčen, že by pan profesor toto desatero, po chvíli zdráhání způsobeném jeho skromností, přijal za své.

Když nyní čtu hotovou disertaci, uvědomuji si, že k Sobotkovu desateru mám blízko, patrně i působením *Bohumila Bydžovského*, který vedl moji diplomovou práci, a po prostudování Zuščákovy disertace jsem nabyl dojmu, že Sobotkův didaktický odkaz žije v nejlepších tradicích vzdělávání na matematicko – fyzikální fakultě snad dodnes; ze svých studií musím kromě již zmíněného prof. Bydžovského připomenout např. prof. Karla Havlíčka.

Disertace představuje argumenty postačující k formulaci závěrů, dokládá, že její autor pronikl důvěrně k Sobotkovu typu uvažování a základům jeho tvorby. Nejsem si jist, zda všechny části disertace byly k formulacím závěrů nutné, jejich uvedení však ilustruje Zuščákovo hledání a postupné porozumívání Sobotkovi.

Kapitola třetí (*Jan Sobotka jako zdroj inspirace*) má charakter aplikací poučení ze Sobotky na řešení tří konkrétních problémů elementární matematiky. V práci mohl být uveden původ studovaných úloh. Vzhledem k tomu, že disertace není prací didaktickou, není na závadu, že neobsahuje podrobnější rozbor studentských přístupů k problematice, který by byl jistě zajímavý. Dílčím nedostatkem práce je, že ilustrativní Zuščákovy úlohy jsou, vzhledem k problémům, které řeší Sobotka, zcela elementární. To ovšem z druhé strany dokládá, že i učitel na střední škole si může vzít hluboké poučení z práce vědce Sobotkova založení.

Na základě studia předložené práce, konzultací s autorem v průběhu tvorby disertace a s přihlédnutím k jeho úspěšné pedagogické činnosti doporučuji práci *Jan Sobotka – inspirace po sto letech* k obhajobě.

V Hradci Králové 10. 6. 2008



Prof. RNDř. František Kuřina, CSc., školitel